

вежество той прокара пжтя на тия университети. Не само го прокара, но и павира. И работи съ упоритостъ, която удивлява. Работи съ себеотрицание, предъ което неволно се покланяме. Работи съ любовъ, която пленява.

*
* *

Кой е Кристенъ Колдъ?

Разбира се, че не е българинъ. Личи си и по име и по дѣла.

Ако той бѣ българинъ, и поменъ не би имало отъ неговия чудотворенъ университетъ. Ако въ България съществуваше такъвъ университетъ, той би го критикувалъ, би го разсипалъ, но да го създаде — не!

Той би ви доказалъ, би ви убедилъ, че въ България подобни университети сж невъзможни, макаръ и полезни. Първо, защото за такъвъ университетъ трѣбвали много срѣдства — стотици хиляди, дори и милиони. Второ, защото българинътъ билъ недорасълъ още за такова училище. Вратътъ му е дебелъ и мжчно се превива. Консервативенъ е и не се подава на наука. Упоритъ е и не се подава на убеждение. А най-главно — непризнателенъ е. Не си струва да бѣхтишъ глава, за да пожънешъ непризнателностъ. А да се заловишъ за дѣло, резултати на което да чакашъ двадесетъ, тридесетъ, петдесетъ години, дори и да го не доживѣешъ — това е прекаленъ идеализъмъ, който не е за днешния пазаръ. Да убиешъ бждещето си, да жертвувашъ дори и живота си, за да създадешъ човѣшки условия за животъ на иднитѣ поколѣния, — това Колдъ не би направилъ, ако бѣше българинъ.

Най-после, ако Колдъ бѣ българинъ, би рѣзко отсѣкълъ:

„Това е работа на държавата. Има си специално министерство за народната просвѣта. Да построи здания. Да услови учители. Да имъ даде нуждната свобода. Ще учатъ, както се учи“.

— Да, държавата може да открие такива университети. Може да създаде нови бюрократични гнѣзда. За тѣхъ може много да се пише и говори преди да сж се родили. Но въ тѣхъ ще липсва само едно: **Колдовщина**.

*
* *

Кой е Кристенъ Колдъ?

— Фиданка изъ народа. Синъ на обуцаръ. И него бащата искалъ да учи на своя занаятъ. Природно умното и любознателното момче теглило къмъ друга посока. Искало да се учи. Родителитѣ му се съгласили.

Колдъ се изучилъ и става учителъ. И дълги години учителствува. Учителствува въ разни народни училища. Учителствува и като частенъ, домашенъ учителъ.